

Kommuneplaner – tilbakemeldinger på Kulturarvs uttalelser og arbeid

Siv Abrahamsen
Kulturarv

INNHold

Hva vi ville vite.....	1
Hva som er gjort.....	2
Hovedsak/hovedfunn	2
Generelt.....	2
Planprogram.....	3
Varsel	4
Offentlig ettersyn	4
Andre merknader innspill	5
Oversikt over avgitte uttalelser i perioden 2020 – 2021	5
Kommunal planstrategi.....	5
Kommuneplanens arealdel.....	6
Kommuneplanens samfunnsdel	6
Kommunedelplaner.....	6
Oversikt over temaer vi uttaler oss til:	7
Arealdele:.....	7
Planprogram og varsel om oppstart	7
Høring/Off. ettersyn	7
Samfunnsdel.....	7
Varsel om oppstart og planprogram.....	7
Høring/Off. ettersyn	8
Kommunal planstrategi.....	8

HVA VI VILLE VITE

Kulturarv bruker mye ressurser på kommunale planer. For kommunene er tiden knapp, mange kommer med innspill og det er mange endringer som skal gjøres korrekt og på lovlig vis.

Kommuneplanens arealdel er store planer; særlig store blir de i store kommuner med mange innbyggere og høy utbyggingsaktivitet. Med dette bakteppet ønsket Kulturarv å undersøke om de uttalelsene vi gir i de ulike planetappene er adekvate og oppleves som fornuftige og informative av kommunen.

Kulturarv ønsker å treffe så godt som mulig på nivå, på hva som er godt nok, og at våre innspill er relevante for kommunen.

HVA SOM ER GJORT

Det ble tatt en telefon til ansvarlige for kommuneplanarbeidet i

- Sandefjord
- Larvik
- Tønsberg
- Seljord
- Tinn
- Nome

Disse spørsmålene var inngang til samtalen, men andre temaer ble også berørt og spilt inn.

- Hvordan håndterer dere kulturminner/miljø i plan
- Hvordan bruker dere uttalelsene fra fylkeskommunen og Kulturarv i de tre ulike fasene; planprogram, varsel og off. ettersyn?
- Når tar dere kontakt med oss?
- Hva trenger dere fra oss/i våre uttalelser?
- Hva kunne vært forbedret?

HOVEDSAK/HOVEDFUNN

GENERELT

- Viktig å få frem hva som er fylkeskommunens ansvar og hva som er kommunenes ansvar. Dette kan godt være tydelig i uttalelsene.
- Si mest mulig så tidlig som mulig.
- Henvise til andre kommuner og vise gode løsninger/gode eks. på bestemmelser osv. Kulturarv må ha oversikt over de andre kommunene og kunne vise til eksempler.
- Kan vi bidra med noe? Kan vi være en drahjelp? Har vi økonomiske midler til analyser el?
- Oppfordre til kontakt. Kjenne de som arbeider med dette, da synes kommunene det er enklere å ta kontakt. Skape tillitt.
- Vi kan godt være tydelige på dersom kommunen MÅ ta kontakt, og gjerne med konkret forslag til møte.
- Enkelte meldte inn at vi har litt for lite lokalkunnskap og at uttalelsene bærer preg av det.

- Ønsker Kulturarv som en diskusjonspart/rådgiver. Hvor langt kan man gå når det gjelder å lage bestemmelser inn i en kommuneplan. Hva er viktig/hva er mindre viktig? Hva er holdbare hjemler i en byggesak?
- Ønsker kurs og samlinger også for kommuneplanarbeidet og kulturarvtema. Kan dere for eks bruke plannettverket?
- Når vi har en lang liste med merknader – ta en telefon til kommunen. Gå igjennom og avtal oppfølging. Dette gjøres så tidlig som mulig og før ettersyn.
- Kulturminneforvaltningen oppfattes som for rigid – kommer med lovverket uten å kommunisere at dialog vil kunne løse sakene. Det å vise forståelse for og kunnskap om hva som er kommunens oppgaver og ressurser er viktig i disse sakene.

Enkelte innspill gikk på fylkeskommunen mer generelt;

- Kommunene ønsker seg uttalelser som går direkte på planen og som er relevant for planen. Standardtekster «gjennomskues» og tas ikke hensyn til. De treffer ofte dårlig.
- Kan fylkeskommunen være tydelige på hva som er viktig i vår uttalelse og hva som er mindre viktig?

Enkelte innspill handlet om byggesak/behov for rådgivning:

- Ønske om kontaktperson på mer praktiske ting, føler at kommunene sendes rundt fra person til person.

PLANPROGRAM

Viktige endringer som skal gjøres må inn i planprogrammet. Eksempelvis nye planbestemmelser, nye hensynsoner, endring av hensynsoner, endring av arealer. Det må være en begrunnelse for hvorfor hensynsoner skal inn på kartet. Når det gjelder bestemmelser kan vi godt si noe om retningslinjer som bør bli bestemmelser, om nye bestemmelser eller om noen bestemmelser bør utvides.

I planprogrammet må det også inn hvordan konsekvensutredningen skal gjøres; metodikk og detaljnivå.

Her kan vi godt også melde inn endringer av betydning som vi vet er på trappene; som eks endringen i kirkelovgivningen hvor det forutsettes at kommunene tegner opp kirkemiljøene på kart når 60 m byggeforbud forsvant.

Kulturarv bør si mest mulig på planprogram stadiet.

OBS: her er det viktig å se på detaljeringsnivået i planprogrammet. Noen kommuner har svært detaljert nivå, andre mer grovt. Noen kommuner har mer fokusområder som defineres i sitt planprogram. Betydningen av planprogrammet er i mange kommuner undervurdert. Dette ser ut til å være i endring og mange bruker nå planprogrammet mer aktivt, slik det er forutsatt i pbl. Planprogrammet skal si noe om retningen i ny plan og alt som skal utredes. Kulturarv må derfor si mest mulig her.

VARSEL

- Si mest mulig på varsel! Sjekk planprogrammet og se hva som er kommunens fokus i kommuneplanarbeidet denne gang. Vite litt om kommunen. Hva har de gjort før?
- Kjenne eksisterende planer og si noe om mangler i eksisterende plan.
- Enkelte sa at de ønsket klare forslag til hensynsoner og bestemmelser og at vi bidro til å finne løsninger.
- På varsel bør man si mest mulig; hva funker dårlig med dagens kommuneplan, hva mangler kommunen av bestemmelser/avmerkinger/føringer? VIKTIG: her bør man ta en telefon for å sikre at kommunen har fått med seg det viktige og for å sikre dialog og få til utsjekk før planen sendes på ettersyn.

OFFENTLIG ETTERSYN

- Kommunen går igjennom alle våre punkter i uttalelsene, de setter opp punkter og kommenterer de. Dersom uttalelsen er lang; vurder å sett det viktigste først i uttalelsen, gjerne med kulepunkt.
- Uttalelser som er skrevet areal for areal er bra.
- Dersom vi antar at det er kulturminner/kulturmiljøverdier i et område bør det tas inn i bestemmelsene at for dette området skal det gjøres en nærmere utredning av disse verdiene; for eks. en bygning.
- Seljord meldte tilbake at de var glad for uttalelse til kpl. Når det gjaldt utvalgte kulturlandskap så balanserte uttalelsen godt; det vi sa traff og viste til tidligere håndtering av saker og «avtaler»/»overenskomster». De meldte også at for Seljord kirke så var det svært positivt at vi kom på befarig på stedet, at vi kom med forslag til hensynsoner og bestemmelser og bidro til å finne løsninger.

ANDRE MERKNADER INNSPILL

- Kulturarv bør bruke planettverket til å informere/ha fagdag ol. Plannettverket kan med fordel være litt mer «hands on».
- Seljord synes det er uklart hvilke saker vi skal ha i UKL-områder. De ønsker seg kontaktpersoner på praktiske ting og føler de blir sendt rundt fra person til person.

KONKLUSJONER FRA SIV

Det er en utfordring at kommunene er så ulike. Eksempelvis skal et planprogram være nokså detaljert. Men flere kommuner blir oppgitt når vi kommer med innspill og mener vi er for detaljerte. Kommunene oppfatter altså hva som skal inn i et planprogram ulikt.

Det er også en utfordring at mange kommuner tenker at kommuneplanen skal være grov og at man løser sakene på reguleringsplannivå når det for vår del er slik at vi MÅ si ifra når vi ser tiltak som ikke er forenelige med kulturmiljøverdier i et område.

Min konklusjon er at vi må jobbe mer aktivt i kommuneplanens første fase; både på planprogramnivå og på varselnivå. Vi må dreie uttalelsene i denne retningen og følge opp med en telefon til ansvarlig i kommunen. Det bør være samme person som følger opp kommunen fra byggesak/plansak til kommuneplan. Dette gjør at våre saksbehandlere har tilstrekkelig lokalkunnskap og kunnskap om hva kommunen mangler av bestemmelser/føringer fordi vi ser dette i den mer daglige saksbehandlingen.

OVERSIKT OVER AVGITTE UTTALELSER I PERIODEN 2020 – 2021

KOMMUNAL PLANSTRATEGI

Fyresdal – januar 2021

Hjartdal – november 2020

Holmestrand – sept 2020

Nome – januar 2021

Notodden – okt 2020

Porsgrunn – juni 2020

Seljord – aug 2020

Siljan – aug 2020

Skien – sept 2020

Tokke – okt 2020

Tønsberg – juni 2020

Vinje – juni 2020

KOMMUNEPLANENS AREALDEL

Bamble – planprogram arealdel – juni 2020

Fyresdal – varsel om oppstart - nov 2021

Larvik – off ettersyn av 3 arealdeler – april 2021

Nissedal – off ettersyn – juni 2020

Nome – off ettersyn – aug 2020

Notodden – off ettersyn – mai 2020

Sandefjord – oppstart og planprogram – okt 2021

Seljord – off ettersyn – 2020 – finn frem uttalelsene

Vinje – planprogram for arealdelen – okt 2021

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Bamble - off ettersyn - mai 2021

Fyresdal – varsel om oppstart – nov 2021

Holmestrand – varsel om oppstart – sept 2020

Kragerø – ettersyn av planprogram for samfunnsdelen – juni 2021

Nissedal – oppstart – aug 2020

Notodden – oppstart – juni 2021

Skien – planprogram samfunnsdelen – okt 2020

Tønsberg – planprogram samf del – juni 2020

KOMMUNEDELPLANER

Horten – Skoppum – arealplan

Nome - Klima og miljøplan – sept 2021

Porsgrunn – KDP Grønnstruktur og friluftsliv – sept 2020

OVERSIKT OVER TEMAER VI UTTALER OSS TIL:

AREALDEL:

PLANPROGRAM OG VARSEL OM OPPSTART

- Definere viktige kulturminner og gi de vern i kpl – OBS KIRKER og den nye trossamfunnsloven.
- Nye arealer skal KU også mtp nyere kulturminner
- Fortetting
- Historiske landskap
- Få planen til gjennomgang før formelt ettersyn

HØRING/OFF. ETTERSYN

- sende saken til RA
- Kirker og kirksteder
- Nasjonalt/regionalt viktige kulturmiljø
- KULA, NB/NB+
- Fortetting
- Nye arealer
- Bruk av hensynsoner/bestemmelsesområder
- Bruk av bestemmelser
- Kulturminner/miljø i ROS analyse
- Husk oversendelsesplikten

SAMFUNNSDEL

VARSEL OM OPPSTART OG PLANPROGRAM

- Stedsidentitet
- Stedsutvikling
- Verdiskaping
- Kobling mot andre sektorer som friluftsliv, næring, turisme, folkehelse
- Bærekraftsmål; koble kulturminnevernet mot dette; miljøvern og kulturminnevern
- Verdensarv
- Pilgrimsled
- Skilting/skjøtting
- Info om regional kulturstrategi
- Stedenes historie og identitet i videre utvikling
- Vise til Riksantikvarens bystrategi
- Vise til Riksantikvarens klimastrategi
- Tett trehus?
- Arbeid med kulturmiljøplan

HØRING/OFF..ETTERSYN

- Hva sa vi da planen ble varslet? Har kommunen grepet tak i noe av det vi spilte inn? Dersom ikke – hva er det viktigste de bør ha med i samfunnsdelen?

KOMMUNAL PLANSTRATEGI

Aktuelle temaer kan være:

- ✓ Si noe om en kartlegging og overordnet strategi for kulturminner, kulturmiljøer og landskap, og hvilke kulturmiljøer som bør ivaretas.
- ✓ Si noe om kommunen har behov for en kulturminneplan
- ✓ Dersom de har kulturminneplan; hvordan bør den følges opp?
- ✓ Har kommunen noen planer som absolutt bør revideres; hvor vi ser at vi får mye saker som ikke er i henhold til plan el. ?
- ✓ Ved omtale av kommuneplanens arealdel; minne om konsekvensutredninger, bruk av bestemmelser/retningslinjer ev. ta kontakt med Kulturarv når dette arbeidet settes i gang. Henvise til Riksantikvarens veileder om Ku i kommuneplanarbeidet (<https://www.riksantikvaren.no/veileder/konsekvensutredning-av-kommuneplanens-arealdel-for-tema-kulturminner-og-kulturmiljoer-2/>)
- ✓ Si noe om kirker, kirkers omgivelser og nytt lovverk anno 2021
- ✓ ROS analyser; brannsikring og særlig tett trehus.
- ✓ Si noe om kulturminner og klima/miljø – forslag?
- ✓ Tillate oss å si at noen bør få seg kulturminnekonsulent/byantikvar?

